

רק קדושת בדק הבית, היתה מותרת בגיזה ועבודה לאחר הפדיון (פירוש הגר"ח קניבסקי. וראה קרבן העדה ותקלין חדתין).

הַפְּרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָתוֹ וּלְאֶשְׁמוֹ עוֹשֶׂה תְּמוּנָה, שאף שאינה ראויה להקרבה, חלה עליה קדושת הגוף, שכן קרבנות אלו יש בהם איזו שייכות גם בנקבה כמבואר בגמ' להלן, שלגבי עולה - מצינו בעולת העוף שנקבה קריבה לעולה, ולגבי פסח - מצינו במותר הפסח שקרב לשלמים, ואף נקבה זו תחול בה קדושת שלמים, ולגבי אשם - מצינו במותר האשם שקרב לעולה, ובעולה הרי אמרנו שיש צד נקבה משום עולת העוף, ואף נקבה זו תחול בה קדושת עולה (תלמיד הרשב"ש). ויש שפירש, שאף שאינה ראויה להקרבה, חלה עליה קדושת הגוף, שהואיל וחלה עליה קדושת דמים, והיא בהמה תמימה, חלה עליה ממילא קדושת הגוף (רמב"ם תמורה א, כא).

אִיזוּהוּ מִיֵּן בְּמִינוֹ שֶׁהוּא חִלּוּק עֲלָיו כְּהָדָא דְתַנִּי אֲשֶׁם בֶּן שָׁנָה וְהִבְיָא בֶּן שְׁתַּיִם יִצְאָ בֶּן שְׁתַּיִם וְהִבְיָא אֲשֶׁם בֶּן שְׁתַּיִם, לא יצא - שהמחוייב להביא אשם בן שנה והביא אשם בן שתיים, יצא, מפני שבהמה זו ראויה לקרבנו של המחוייב להביא אשם בן שתיים, אבל המחוייב להביא אשם בן שתיים שהביא אשם בן שלש, לא יצא, מפני שבהמה זו אינה ראויה לקרבן אשם בשום מקום. ויש ללמוד מכך למפריש נקבה, שאם כשהביא אשם בן שלש, אף על פי שהוא 'מין במינו' של האשם שחייב בו, כיון 'שהוא חלוק' ממנו בגיל הבהמה, לא יצא, כל שכן כשהפריש נקבה, שאינה מין זכר וחלוקה במינה מהקרבת שחייב בו, שלא חלה עליה קדושת הגוף, ואינה עושה תמורה (ריבנו משולם; תלמיד הרשב"ש; ר"ש סיריליאו).

ובהגהות הגר"א גרס **אֲשֶׁם בֶּן שָׁנָה וְהִבְיָא בֶּן שְׁתַּיִם, בֶּן שְׁתַּיִם וְהִבְיָא בֶּן שָׁנָה, כְּשֶׁר, אֶלְא שְׁלָא עָלּוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כֹּל עֲצָמָן אֵינּוּ קְדוּשׁ'**, ולגירסא זו טעמו של רבי שמעון בן יהודה הוא, שכשם שלדעת רבי שמעון אדם שחייב אשם בן שנה והביא אשם בן שתיים, או להיפך, לא חלה קדושה כלל, אף על פי ששניהם זכרים והם מאותו מין שחייב בו, כל שכן שאם הקדיש נקיבה שאינה מאותו מין שחייב בו, שלא חלה עליה קדושה, ואינה עושה תמורה (תקלין חדתין).

תִּפְתָּר שְׁפָדָן תְּמִימִין וְהוּמָמוּ - שמהמשנה אין ראייה אלא כשהוממו לאחר הפדיון, שהרי במשנה זו מבואר שבהמה שקדושה בקדושת מזבח ויש בה מום ונפדית, יצאה לחולין, ויש ללמוד מכך שגם בהמה שהיתה קדושה בקדושת בדק הבית ונפדית ונפל בה מום, יצאה לחולין, שסוף סוף שתייהן אינן ראויות למזבח, זו מחמת המום שקודם הפדיון, וזו מחמת המום שלאחר הפדיון, אבל בהמה שקדושה בקדושת בדק הבית שנפדית ולא נפל בה מום, יתכן שאינה יוצאת לחולין, משום שמשנפדית היא ראויה למזבח (מהר"א פולדא).

ובהגהות הגר"א גרס **תִּפְתָּר שְׁהוּמָמוּ וּפְדָאן'**, ולגירסא זו דחיית הגמ' היא, שאין ללמוד ממשנה זו אלא שבהמה שקדושה בקדושת בדק הבית ונפל בה מום קודם הפדיון, יצאה לחולין, אבל אם נפדית בעודה תמימה, יתכן שלא יצאה לחולין, אפילו אם נפל בה מום לאחר מכן, שדין הבהמה נקבע לפי שעת הפדיון, ואז עדיין לא נפל בה מום (תקלין חדתין).

אֵין תִּמְרָא לֹא יִצְאוּ לְחֹלִין הֵיאָךְ קְדָשֵׁי מִזְבֵּחַ חֲלִין עַל קְדָשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת - אם נאמר שקדשי בדק הבית תמימים שנפדו לא יצאו לחולין, ויש בהם עדיין קדושה, קשה לענין מה חלה קדושת מזבח על קדושת בדק הבית [שהגמ' סוברת שהמקדיש בהמה לבדק הבית ב'הרי עלי', יכול לחזור ולהתפיסה בקדושת מזבח, כיון שחייב באחריותה ונחשבת כאילו היא שלו], הרי להקריבה אי אפשר, כיון שקדושת בדק הבית שיש בה מעכבתו מלהקריבה, וכיון שקדושת מזבח לא מועילה לכולם, אין לה לחול כלל, ורק אם נאמר שקדשי בדק הבית תמימים שנפדו יצאו לחולין, אז מובן שקדושת מזבח חלה עליהם כיון שהיא מועילה שלא יצאו לחולין בפדייתם (פירוש הגר"ח קניבסקי. וראה קרבן העדה ותקלין חדתין).

בְּעֵלֵי מוּמִין קְדָשֵׁי מִזְבֵּחַ חָלָה עֲלֵיהֶן לְיִידָה מִיִּלָּה לְגִיזָה וְלְעִבּוּדָה - לעולם קדשי בדק הבית תמימים שנפדו לא יצאו לחולין, ומכל מקום יכול להקדישם לקדושת מזבח, מפני שקדושת המזבח מועילה לענין שאם יפול מום בבהמה, תהיה אסורה בגיזה ובעבודה גם לאחר שיפדו אותה [שאיילו היתה בה